

Вирвеш перемогу, як серце серце ворога

Сергій Жадан

— Почекай, скільки тобі? Одинадцять? — питає Богдан.

— Дванадцять, — поправляє Тоха. — Забув?

— Та просто все одним днем, — виправдовується Богдан. — Не злись.

— Ладно, — не чує його Тоха.

Виходять із під'їзду на червнєве пообіднє сонце, яке відразу засліплює. Дім у них старий, надійний, поміж прохідних дворів і важких дерев. За річкою, трішки далі — центр, а тут тихо, приватний сектор, літня зелень, можна зайти в браму й навіки пропасти, ніхто не знайде. Будинки з міцної червоної цегли, мощена битим шифером дорога, трамвайна колія, що за літо заростає травною, мов річка, в якій ніхто не плаває.

— Ідемо? — цікавиться Богдан.

— Давай, — відповідає Тоха й іде першим.

Під липами пірнають в арку, виходять на сусіднє подвір'я. На лаві, біля під'їзду, гріються жінки, якимсь насторожено, ніби соромляться. Бачать Богдана, замовкають, невпевнено вітаються. Не знають, вочевидь, як із таким вітатись — не схожим на себе, різким, завеликим. Богдан вітається у відповідь, кладе руку Тосі на плече, тягне його крізь розлам у паркані на шкільне подвір'я. Минають спортивний майданчик, огинають школу, опиняються на проспекті.

— Ось там, дивись, — зупиняється Тоха й показує рукою на будинок навпроти. — Бачиш?

— Бачу, — Богдан із подивом розглядає чорну вигорілу коробку університету. — Ремонт не роблять?

— Не знаю, — відказує Тоха й швидко переходить проспект.

Запилюжений акваріум станції метро, порожній сквер, сіра будівля палацу культури за деревами. Востаннє Богдан був тут на початку березня. Ніби сто років тому. Подумав, що влітку в цьому місті хочеться жити. Натомість зими тут такі, наче щоранку прокидаєшся на вокзалі: без квитка, без речей і без надії кудись виїхати.

Але ось літо лише почалося, і напівпорожнім харківським базаром діловито бігають продавці, і публіки майже немає, і ніхто ні за що не торгується, ніхто нічим не печалиться. І вони виходять прохолодними базарними рядами до автостанції, за якою вже видно громіздку конструкцію стадіону. Бредуть уздовж металевої сітки, минають браму, опиняються на тренувальних полях, сідають на пластикові стільці, темні від пилу й дощових потоків, мовчать, розглядають штучний газон.

Богданові в домашньому незручно: вчора ввечері, щойно приїхав і сховався у душ, відразу відчинив шафу, почав порпатися у власному одязі, думаючи, що вдягнути. Одягу було багато, був він ношений, пахнув минулою зимою. Себто вдягати його не

хотілося. Та все ж знайшов улюблені колись джинси, футболку, кроси. Мав би почуватись у них затишно й захищено. Натомість почувався так, ніби зняв речі з небіжчика. Цілий день із цим і ходив: із запахом зими, із запахом горілого асфальту. Зранку домовилися з Тохою сходити на стадіон, як у старі-добрі часи. "Там нікого немає, — попередив Тоха, — ніхто не грає". "Просто подивимось", — на поліг Богдан. Ось прийшли, сидять. Тоха із запущеним волоссям, у спортивному костюмі — якийсь відсутній, ніби прийшов на прийом до лікаря, якого так і не навчився не боятись, Богдан — у жмаканих джинсах і футболці, білих кросівках, із вигорілим на східному сонці обличчям, із підстриженою вчора бородою. Людей на полях справді було мало: в куті, на дальньому, ганяли діти, але на дві команди в них не назбиралося, тож грою це назвати було важко.

— Чому не граєте? — питає Богдан Тоху обережно, щоб не зачепити.

Тоха думає відповісти чимось образливим, але стримується. Богдан це помічає, встигає пошкодувати за сказаним, але теж стримується, чекає.

— Так розбіглися всі, — говорить Тоха, вже спокійно. — Дрон, на воротах стояв, пам'ятаєш? У Польщі. Санька теж виїхав. І Малий теж. З ким грати?

— Ясно, — каже Богдан.

Небо кругле, чисте, як око. Бери під таким небом і геройствуй. А от нема кому геройствувати: поля порожні, довкола тихо, навіть супермаркет навпроти сиротливий і занепащений. Дві жінки гуляють із псами, але потрібно це, схоже, саме псам, тож жінки мовчать, не розмовляють.

— Любив тебе сюди приводити, — говорить Богдан. — Особливо взимку. Вже темно, прожектори валять, і пар від дихання, коли всі кричать. Пам'ятаєш?

— Пам'ятаю, — не бреше Тоха. — Я боявся, якщо чесно, коли ти приходив. Боявся програти. Тому грав погано. Нервував.

— Серйозно? — питає Богдан розгублено.

— Серйозно. Мені здається, ти більше за мене перемогти хотів.

— Ну, так на поле й виходять, аби перемогти. Ні?

— Мабуть, — неохоче відповідає Тоха й дивиться на порожнє поле. — Не знаю. Я ж нічого не виграв.

— Ще виграєш.

— Навряд. Я на футбол ходив, щоб ти не ображався.

— Та ладно, — не вірить Богдан, — тобі подобалося.

— Мені подобалося, коли все закінчувалось, — зізнається Тоха. — Все інше не подобалося. Для чого виходити на поле?

— Як для чого? — не розуміє Богдан. — Для перемоги.

— Ну, ясно.

Богдан лізе до кишені, знаходить жуйку. З фруктовим смаком. Хоче дати Тосі, але дивиться на його великі, майже дорослі розтоптані кеди, вагається. Потім усе ж таки простягає. Тоха теж спочатку вагається, потім бачить, що з фруктовим смаком — бере.

Надвечір повертаються додому. Вдома сидять на кухні, втикають у телефони, не

розмовляють. Тоба розуміє, що Богдан ображається, тому перший не витримує:

— Хочеш фільм подивимось? — пропонує.

— Давай подивимось футбол, — пропонує своєю чергою Богдан.

— Давай, — Тоба не заперечує. — А хто грає?

— Та ніхто, — каже Богдан. — Давай щось старе знайдемо.

— Для чого? — не розуміє Тоба. — Можна ж рахунок глянути.

— Та ну, — не погоджується Богдан, — справа не в рахунку. Ти бачив, як Марадона забив рукою? Це найвідоміший гол в історії.

— Бачив, — каже Тоба.

— А всю гру бачив?

— Ні, — каже Тоба. — Ти що, хочеш це ще раз побачити?

— Так, давай.

Богдан дістає ноут, шукає посилання. Вони йдуть до кімнати, падають на диван. За вікнами стоїть довгий, повільний вечір. У будинку тихо. Час наче зламався, а лагодити ніхто не поспішає. Тоба дивиться дещо змуджено, Богдан натомість коментує, пояснює.

— Ось зараз, дивись, — показує. — Ось починається атака, бачиш. І ось він. Бачиш?

— Бачу, — каже Тоба.

— Зараз, чотири хвилини, — продовжує Богдан, — буде другий. Дивись.

— Розумієш? — питає Тобу за якийсь час.

— Ні, — відповідає Тоба.

— Що ти не розумієш? — нервує Богдан.

— Що тут такого? — перепитує Тоба. — Забити рукою.

— Що тут такого? Ну як?

Богдан відкидається назад, думає. Потом різко сідає, причиняє ноут, мовчить, шукає слова. "Ображається", — думає Тоба, шкодуючи, що почав.

— Чому він великий? Тому що переміг. Він переміг, розумієш? Переможцям багато чого пробачається. Не все, звісно, але багато. Перемога — вона обеззброює. Оскільки ти дивишся на того, хто переміг, і розумієш, на що він був готовий. На що він був готовий? Та на все. Вийти й вирвати цю чортову перемогу, як серце з грудей. Рукою, головою, зубами, нігтями. Подивись на нього тепер, ось тут, коли вже все скінчилось. Які до нього можуть бути питання? Просто вийти й зробити так, як потрібно. Не лишивши ворогу жодного шансу. Нікого не слухаючи, нікому не вірячи, ні перед ким не виправдовуючись. Узяти і вирвати. Як серце. Як рибу з ріки. І все. Потім хай питають, хай ображаються. Перемоги не скасовуються. Поразку можна пояснити, проте, як правило, неможливо виправити. Ясно?

— Ясно, — говорить Тоба печально. — Ти завтра коли їдеш?

— Зранку.

— Залишитися не можеш?

— Ні. Мене ж чекають.

Далі дивляться фільм, про щось говорять, телефонують мамі Тоби, телефонують дідусеві, Богдановому татові. Тоба розповідає, як минув день, бажає доброї ночі.

Потому стелять ліжка, мовчать. Богдан стягує з себе футболку, джинси, запихає їх до пралки. Кладе біля ліжка свій одяг. Одяг, хоч і випраний, далі пахне зброєю.

— Ти завтра що? — питає Тоху.

— Не знаю, — каже той. — З'їжджу в центр.

— Ясно. Напишеш?

— Так.

— У мене зв'язку може не бути. Я потім віддзвонюсь.

— Домовились.

— Але напиши.

— Добре.

— Навіть якщо зв'язку не буде.

— Ага.

— Люблю тебе.

— І я тебе.